

JURE VUKASOVIĆ — ŽIVOT DAROVAN MORU

Branko Turčić

Iako je rođen uz more, nikad nije mislio da će postati zarobljenik mora, da će moru darovati sav svoj život, svoja htijenja i sebe.

Iako se šum mora, opora pjesma valova burom razbijanih o rivu njegove rodne Baške Nove, još zarana uvukla u njega, vjerovao je da

će tu pjesmu nadolazeće vrijeme u njemu zamijeniti pjesmom strojeva, moćnim brundanjem čudovišta tehnike.

Ali, život je prevario Jura Vukasovića. Prevario ga poput mnogih drugih. Predao ga moru. Potpuno. Nepovratno. I on se pokorio iskon-

skoj snazi modre nemani. Pokorio joj se sudbinski, bez opiranja, s ljubavlju...

— Ne znam što me u djetinjstvu odvrćalo od mora. Možda je to bio život mog oca. On se dugo potucao morem navigajući na mnogim brodovima; iskusio je sve teškoće toga mučnog zanimanja. Bit će da sam i ja podsvjesno shvaćao mučninu njegova življenja. Ne znam...

Jure Vukasović se nerado sjeća djetinstva, godina teškog življenja, neimaštine roditelja, čestih, prečestih očevih odlazaka va svit.

— Po svršetku osnovne škole pošao sam u Zagreb. Tamo sam pohađao i svršio srednju tehničku školu, strojarski smjer, i to je trebao biti početak ostvarivanja mog sna o tome da postanem strojarski inženjer. Ali, drugi svjetski rat je mnogima prekinuo snove, pa ih je prekinuo i meni...

U tim godinama školovanja u Zagrebu, Jure je prvi put osjetio nostalgiju za morem, za otočkim kršem, za kajićima uz bašćansku rivu. Zbog te nostalgije već se tada pitao da li će se ikad moći odvojiti od mora, da li će ga moći savladati u sebi.

— Rat me zatekao u Sarajevu, na odsluženju vojnog roka u tamošnjoj Vazduhoplovnoj akademiji. Zarobljen sam i odveden u logor. U »stalag 3 B«, u Fürstemberg na Odri. Poslije godinu dana boravka u logoru, četrdeset i druge sam otpušten.

Po izlasku iz logora Vukasović se opet našao na Krku, u svojoj Baški. A gdje bi drugdje, kaže on. Rat je već žestio, smrdljivi dim baruta nadvijao se i nad otokom, preko mora su sve češće dopirali odjeci plotuna...

— Na otoku je trebalo brzo raditi, ilegalno, na terenu. Trebalo je pripremati ljude na ono što su već i sami očekivali: na odlazak u partizane. Trebalo je organizirati veze, prikupljanje pomoći...

Početne godine rata opširna su priča za životopis Jura Vukasovića. Priča o mukotrpnoj, upornoj i pogibeljnoj aktivnosti jednog od pionira Narodnooslobodilačkog pokreta na Krku. Priča o kojoj njen sudionik nevoljko besjedi i koje se nevoljko prisjeća. Jer, ona još ranjava i prizivlje daleka zloguka sjećanja.

— Nakon što su bile uspostavljene partizanske veze između otoka i kopna, te između Krka i drugih, dalmatinskih otoka, ukazala se potreba za osnivanjem brodogradilišta u kome bi se mogli održavati i popravljati partizanski brodovi, u prvom redu oni što su bili u sastavu naše mornarice, a zatim i oni što su zarobljavani od neprijatelja. Na ostvarivanje ove ideje nije se dugo čekalo i prvo takvo brodogradilište proradilo je na otoku Istu, a njegov prvi rukovodilac bio sam ja.

Tako je, eto, počela Jurina karijera rukovođenja u pomorskoj privredi; tako su, eto, razbijeni njegovi snovi o karijeri u strojarstvu, o »projektiranoj« budućnosti nesuđena inženjera.

Jure Vukasović o tom sudbinskom zaokretu u svome životu kaže:

— Do njega je došlo sasvim slučajno. U stvari, stjecajem okolnosti. Jer, ja sam zagazio u pomorsku privredu samo zato što sam po profesiji bio tehničar i zato što me, eto, rat bacio na brodove.

Uostalom, život često tako prekraja naše planove o vlastitoj budućnosti. Ne pita nas da li pristajemo na takvo prekrajanje.

Kako je oslobođano Hrvatsko primorje, tako je i partizansko brodogradilište selilo sve više s juga na sjever Jadrana: najprije sa Ista u Kraljevicu, pa odatle u Rijeku, pa u Trst, pa u Monfalcone. S brodogradilištem je, naravno, selio i njegov rukovodilac, Jure Vukasović.

— Potpunim oslobođanjem Sjevernog Jadrana, u Monfalconeu su, pod Upravom brodogradilišta na teritoriju Zone B, koncentrirana sva brodogradilišta s tog područja. Ja sam tada postavljen za direktora te Uprave.

Četrdeset i šeste Jure Vukasović dolazi u Rijeku i nastavlja karijeru privrednika u gradu čijem je pomorstvu od tada poklonio još gotovo četvrt stoljeća.

— U Rijeku sam došao za direktora poduzeća koje su tada sačinjavale današnje tvornice »Rikard Benčić« i »Rade Končar« — pogon Rijeka, te brodogradilište »Viktor Lenac«. Najvažnija djelatnost poduzeća bio je remont brodova, a ono je bilo pod tadašnjom Direkcijom uprave brodogradnje.

Godinu dana kasnije, četrdeset i sedme, Jure Vukasović postaje direktor jednog od najvećih jugoslavenskih brodogradilišta, riječkog »3. maja«. U tom kolektivu proveo je on kao rukovodilac i svoj najduži radni staž: na njegovu kormilu kormanio je gotovo punih trinaest godina.

Nije stoga čudno što Jure od mnoštva u njemu doživljenih događaja i iz njega ponijetih sjećanja danas ne zna, ili bolje reći dvoumi — što da izdvoji za isticanje, za crvenu nit njegova dugogodišnjeg rada u brodogradnji (za koji je, uz put rečeno, posljednjih godina dobivao posebna priznanja od samih brodograditelja).

Dvoumi Jure Vukasović, jer ne zna da li je najvredniji spomena 20. lipnja četrdeset i osme kad je »3. maj« predao Jugoslavenskoj linijskoj plovidbi iz Rijeke motorni brod »Zagreb«, prvijenca naše poslijeratne brodogradnje, ili 12. siječnja pedeset i šeste kad su riječki brodograditelji završili gradnju našega prvog poslijeratnog broda za izvoz, broda »Silvretta« što je isporučen švicarskom brodovlasniku, ili treba istaknuti neki treći datum iz uspješna poslovanja »3. maja« pod njegovim rukovodstvom.

Neposredno po završetku drugog svjetskog rata, zacijelo već pomiren s činjenicom da svoj životni poziv treba da »priveže« za more i pomorsku privredu ove obale uz koju je i stasao, Jure Vukasović izvanredno studirajući, najprije završava u Rijeci Višu pomorsku školu, a zatim i Ekonomski fakultet.

Istodobno on neumorno i vrlo aktivno djeluje u mnogobrojnim društvenim i političkim organizacijama svoga otoka, grada u kome živi, republike i federacije. Tako je bio odbornik krčke i riječke općinske i kotarske skupštine, član gradskih, kotarskih i općinskih komiteta, te republički i savezni poslanik. U kojim godinama i kad je što bio, Jure Vukasović više i ne zna.

Unazad deset godina, šezdesete, Jure je napustio brodogradnju i navoze kojima je darovao više od petnaest godina rada. No, brodove nije napustio. Vjerojatno ih više i ne bi bio mogao napustiti da je to i htio. Postao je generalni direktor našeg najvećeg broderskog poduzeća, riječke »Jugolinije«.

I danas, nakon što cijelo jedno desetljeće sjedi za istim dugačkim stolom na kojem vijori mnoštvo malih zastavica mnogih brodara, pred prozorom s kog pogled puca na more Kvarnera, na rivu s plavo-bjelim zastavama grada i na brodove privezane uz nju, danas Jure Vukasović opet dvoumi kad razmišlja o tome što bi trebalo da izdvoji i istakne iz tog desetljeća u kojem, iz te sobe, uspješno upravlja flotom brodovlja »Jugolinije«.

I dok o tome razmišlja, već dobrano prosjed ali još uvijek mladenački vitalan, pedesetjednogodišnji Jure Vukasović se samo smješka. Kao da želi reći: Jest, »Jugolinija« je mnogo uznapredovala, sa svojim brodovima na devet linija povezala je našu zemlju s čitavim svijetom i svrstala se među deset najjačih linijskih brodara u svijetu. Ali... moglo se postići još znatno i više da je u nas bilo više razumijevanja za brodarstvo i više saznanja o njegovoj korisnosti za naše nacionalno gospodarstvo.

Na žalost, u nas toga godinama nije bilo. A što je onda bilo to što je Jura držalo uz brodove i nerazdvojno vezivalo za njih?

— Pa, ja sam uvijek vjerovao da mora doći vrijeme kad će se more i pomorska privreda pravično vrednovati. To mi je davalo uvijek iznova volju da ostanem uz more. Možda su više od toga tu volju meni podgrijavali mnogi divni ljudi, osobito u brodarstvu, koji nikad nisu sustajali, koji su pomorstvo neumorno »gurali« naprijed...

— I došlo je, eto, vrijeme kad se pomorska orijentacija naše zemlje počela sve više uvlačiti u naše svijesti.

— Kamo sreće kad bi bilo tako. Ali, kako se meni čini, mi tek činimo neke pokušaje za to. Naša pomorska orijentacija je zasad u nas tek nagovještaj.

— I do kada će biti?

— Do tada dok svi ne shvatimo sve vrijednosti i prednosti mora. U prvom redu mi u Hrvatskoj. A meni ne ide u glavu da se to još nije moglo shvatiti. Recimo u Zagrebu, koji je već odavna mogao biti pomorski grad, poput mnogih gradova u svijetu koji su dalje od mora no što je on.

Dok pričamo u »Palači Jadran«- vani se, nad gradom i morem podno njegovih nogu, taložio mrak. Bližilo se 20 sati, a Jure je još uvijek mirno sjedio za svojim stolom. Sjedio je mirno, jer smo pričali o moru, jer o moru on može pričati sate i sate. Onda ga upitah:

— Jure, vi ste četvrt stoljeća darovali moru. A koliko ste ga puta iskusili kao pravi pomorac, ploveći na brodu?

— Pa, ako se pod pravom plovidbom podrazumijeva plovidba preko oceana, onda — samo jednom. Prešao sam brodom Atlantik da bih se uvjerio kako to izgleda.

Obojica se nasmijemo.

— I kako izgleda?

— Nimalo lijepo. Mukotrpan je život na brodu.

Iako su život i posao odvojili Jura Vukasovića od otoka i njegove rodne Baške, Jure je dušom uvijek na škoju. I kad god škoju za bilo što ustreba — on je tu, sa njim.

— Mislim da mi Krčani možemo biti zadovoljni s onim što je poslije rata na otoku učinjeno. Jer, učinjeno je mnogo. Počev od elektrifikacije i cesta, pa do turizma i aerodroma. A sada valja učiniti nešto što će otočane vratiti i zadržati na otoku. Budući most bi u tome morao odigrati presudnu ulogu. On bi trebao biti prekretnica života na otoku. Naravno, sa svim onim što će se moći učiniti kad on bude izgrađen.

Jure ima kćerku i dva sina. Kćerka Paula, liječnica, i sin Zvonko, ekonomist, već imaju i svoje obitelji. Sin Slobodan plovi, kao kapetan broda i studira na Višoj pomorskoj školi u Rijeci.

— Sinovi su se, dakle, ugledali na oca: odali su se ekonomici i moru.

— Da, ali dobrovoljno, bez moga nagovaranja. — Jure se opet nasmije.

— Sada kad ste, kako se to kaže, djecu podigli na vlastite noge, sada valjda imate više slobodnog vremena.

— Još ga uvijek imam malo, ali, ipak, nađe se i njega.

— I, kako ga koristite?

— U posljednje vrijeme korisnije no nekada. Jer dok sam prijašnjih godina slobodno vrijeme, uglavnom subotom i nedjeljom, provodio pretežno kod kuće, smučajući se po Rijeci, sad čim dođe subota — bježim u Bašku, u lov. Ne toliko zbog samog lova koliko zbog pješačenja. Znaate, godine su ipak tu.

— Osim lova imate li još kakav hobi?

— Imam: barku. Ljeti dobar dio slobodnog vremena provodim na njoj, na moru, a zimi — uz nju, pripremajući je za naredno ljeto.

Bilo je već odavno prošlo 20 sati i mi smo završili »službeni« dio razgovora. A onda smo još dugo pričali o moru, brodovima i o Krku. I Jure kao da nije želio prestati...

KRČKI ZBORNIK

2

**KRK
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 2

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ
PETAR STRČIĆ (glavni urednik)
RIKARD ŽIC
RUDOLF ŽIC

Ovaj je svezak uredio:

PETAR STRČIĆ

Slika na koricama: MILA KUMBATOVIĆ (Motiv grba Omišlja)